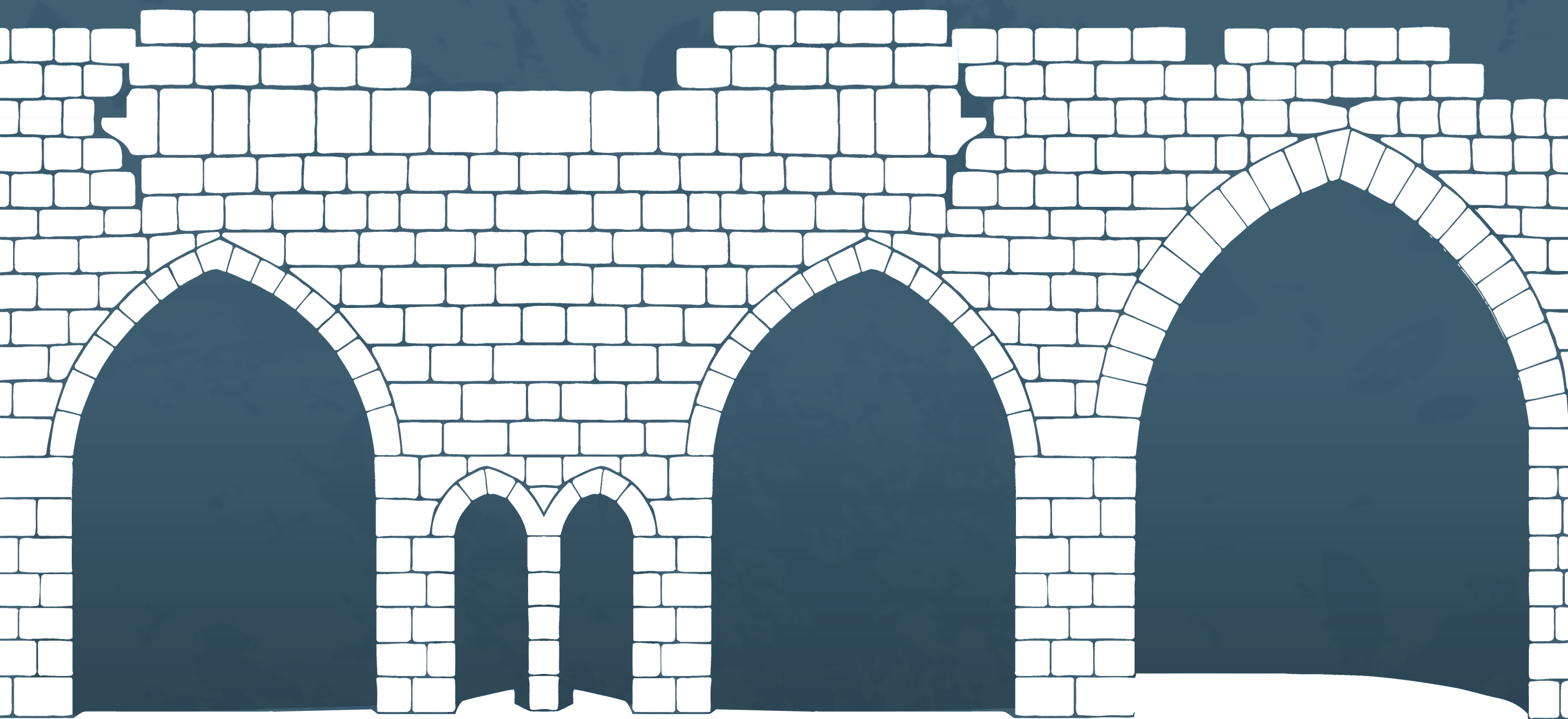

YENİ VE ÇAĞDAŞ DÖNEMDE KÜRD MEDRESELERİ

Zaho Üniversitesi ve Şırnak Üniversitesi işbirliği ile 22-21 Nisan 2026 tarihlerinde uluslararası Yeni ve Çağdaş Dönemde Kürd Medreseleri konferansı düzenlenecektir.

21-22
Nisan
2026

Tel: + 964 751 536 1550
hum.isc2026@uoz.edu.krd

• Genel Tanıtım:

Çağdaş dönemde, Kürdistan'ın Osmanlı Devleti'nin bir parçası haline gelmesinin ardından, Kürd sermâyedâr-
larının siyâsî ve idârî alanlardaki rolleri güçlenmiştir. Bu gelişmeler Kürdistan'da bilimsel düşüncenin yaygın-
laşmasına katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda, Kürd sermâyedârları kültürel miras çerçevesinde, bilim insan-
larını destekleyip, eğitim faaliyetlerine öncülük ederek önemli eserlerin yazılmasını sağlamıştır. Bu çabaların
en önemlilerinden biri de çocukların eğitim aldığı medreselerin kurulması olmuştur. Ayrıca ekonomik yönden
güçlü ailelerin amacı, her bir eğitim merkezini diğerleriyle iş birliği içinde güçlendirmek ve daha kapsamlı, etkili
eğitim kurumları oluşturmaktır.

Medrese kurumları, Orta Çağ'da, Kürdistan'da ortaya çıkan ve yeni çağın başlarında gelişen klasik birer eğitim
merkeziydi. Bu medreseler, bölgedeki bilim ve ilim anlayışının yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu
medreseler iki kategoriye ayrılabilir:

Birincisi, sermâye sahipleri veya yetkili aile üyelerinin finanse ettiği medreselerdir. Bu medreselerde, eğitim
masrafları sermâye sahiplerinin hazinelerinden ve vakıflardan karşılanırdı. Aynı zamanda sermâye sahipleri,
bu medreselerde en iyi öğretmenlerin görev yapmasını sağlamak ve zengin kütüphaneler kurmak için çaba
gösterirdi. Sermâye sahiplerinin çocukları ve gençleri, bu medreselerde Farsça, Arabça, Türkçe gibi dillerin yanı
sıra farklı bilim dallarında eğitim görür, yetiştirilirdi. Böylece gelecekte bu gençler hem sermâye sahipleri-
nin politikalarını sürdürebilecek hem de bölgesel ve uluslararası siyasette aktif rol alabilecek donanıma sahip
olurlardı. Bu tür medreseler, Kürd sermâye merkezlerinin başkentlerinde ve önemli şehirlerinde konumlan-
mıştır. Bu türdeki eğitim merkezleri, Mîrgeh (Prenslik) bölgesinde tüm Kürd hânedânlarının yetişmesine zemin
hazırlamış; Behdinân'da Qubbehân, Mûrâd Hân ve Seyyid Hân medreseleri, Hakkâr'de Zeyneliyye ve Meydân
medreseleri, Bidlis'te İhlâ-siyye ve Şerefiyye, Cizre'de Sor ve Abdâliyye medreseleri gibi kurumlara benzerlik
göstermiştir. Ayrıca dönemin önde gelen Kürd âlimleri, Mîrgeh'in seçkin eğitim kurumlarında öğretmenlik yap-
mışlardır. Örneğin, Melayê Cizîrî, Sor Medresesi'nde; Ahmedê Xânî, Bazîd Medresesi'nde; Mela Yehyayê Mizûrî
ve Mela Xelîlê Sêrtî, Behdinân'da; Şeyh Mihemedê Şêranişî ile Mevlânâ Mihemedê Beqlîlî, İhla-siyye Medrese-
si'nde öğretim yapmışlardır; bunların dışında pek çok âlim de benzer görevlerde bulunmuştur.

İkincisi ise, Kürdistan köylerinde ve küçük yerleşim birimlerinde kurulan ve çoğunlukla dini merkezler veya tek-
ke çevresinde faaliyet gösteren küçük medreselerdir. Bu medreselerde Kürdçe, Arabça ve Farsça dersleri verilir-
di. Her ne kadar bu medreseler maddi açıdan zayıf ve öğrenci sayısı az olsa da, bölgedeki kültürel ve dini hayatın
temel taşlarından biri olmuştur. Resmi olarak sermâye sahiplerinin desteğiyle faaliyet gösteren medreselere
kıyasla daha az etkili olmalarına rağmen, bu küçük medreseler yıllar içerisinde bölgesel öğrenim ve eğitim faa-
liyetlerine önemli katkılar sağlamıştır. Buralardan eğitim alan bazı alimler ise dünya çapında tanınmış eserler
vermiştir. Örneğin, Mela Saîdî Kurdî (Nûrsî) bu tür medreselerde yetişmiş önemli bir şahsiyettir.

Kürd medreseleri, Kürdistan tarihindeki önemli kurumlar olarak Kürdçenin eğitim dili olarak gelişiminde de kri-
tik rol oynamıştır. Bu medreselerde dersler, Kürdçe vermeye başlanmış ve bu sayede Kürd dili ilk kez yazılı belge-
lere işlenmiştir. Medreselerde yetişen eğitimci, Kürd dilinin sistematik olarak geliştirilmesi ve öğretilmesinde
öncü olmuş, Kürd kimliğinin güçlenmesine büyük katkı sağlamıştır. Daha sonra Kürd klasik medrese mezunları
arasında çok sayıda lider, entelektüel ve toplumsal önder yetişmiştir.

- **Konferansın Amacı:**

Her ne kadar Kürd medreseleri, Kürdistan'da aydınlanma ve toplumsal gelişimin temel temsilcileri olarak tarihsel açıdan büyük bir öneme sahip olsalar da günümüze kadar bu kurumların kültürel mirasının derinlemesine araştırılması ve sistematik biçimde incelenmesi sınırlı kalmıştır. Kürd medreseleri üzerine yapılmış kapsamlı çalışmaların azlığı, bu kurumların kültürel ve bilimsel yönlerini hem Kürd araştırmacılar hem de uluslararası akademik çevreler nezdinde yeterince görünür kılmamıştır. Ayrıca, bu medreselere dair yayımlanmış nitelikli eserlerin eksikliği, konunun bilimsel temelde ele alınmasını zorlaştırmaktadır.

Bu nedenle, söz konusu konferansın temel amacı; Kürd medreselerinin aydınlanma sürecindeki rolünü, Kürdistan'ın toplumsal ve kültürel yapısı üzerindeki etkilerini bilimsel bir yaklaşımla aydınlatmak ve bu kurumları, Kürd toplumu içindeki tarihî işlevleriyle birlikte çok yönlü olarak analiz etmektir.

- **Kapsam ve Sınırlılıklar:**

Bu konferansın temel amaçlarından birisi, Kürd medreselerine ışık tutmak ve bu kurumların Kürd toplumu içerisindeki rollerini çok boyutlu bir biçimde ele almaktır. Bu bağlamda, medreselerin coğrafi dağılımları, türleri, uygulanan eğitim sistemleri ve içerikleri, aynı zamanda bu kurumlarda inşa edilen mimari yapılar ile sanat anlayışı, konferansın ele alacağı başlıca konular arasında yer almaktadır.

Bununla birlikte, Kürd medreselerinde üretilmiş olan yazılı eserler ile bu medreselerde eğitim almış âlimlerin Kürdistan'ın siyasal ve toplumsal hayatındaki etkileri de değerlendirme kapsamındadır.

Ayrıca, Kürd medreselerine doğrudan ya da dolaylı biçimde atıf yapan belge ve kaynakların incelenmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu belgeler arasında Osmanlı Devleti'nin resmî evrakları, İslam tarihçilerine ait metinler ve Avrupalı seyyahların gözlem ve raporları gibi çeşitli yazılı materyaller yer almaktadır.

Bu konferans, Kürd medreselerine ilişkin araştırmaları özellikle modern dönem çerçevesinde ve 1514 Çaldıran Savaşı sonrasında Osmanlı otoritesinin Kürdistan'da tesis edilmesinden başlayarak, 1950 yılına kadar olan süreci ele almaktadır. Bu dönemin seçilmesinin nedeni, söz konusu zaman diliminde hem geleneksel eğitim kurumlarının şekillenmesi ve eğitim programlarında yaşanan dönüşümler hem de Kürdistan'a hâkim olan bâzı devletlerin bu medreselere yönelik olumsuz politikaları sonucunda medreselerin etkisinin giderek azalması ve nihayetinde büyük ölçüde işlevsiz hale gelmesidir. Bu bağlamda konferans, Kürd medreselerinin tarihî, sosyokültürel ve eğitimsel işlevlerini çok boyutlu olarak incelemeyi amaçlamaktadır.

• Konferans Konuları:

Yeni ve Çağdaş Dönemde Kürd Medreseleri” başlığını taşıyan bu konferans, çeşitli akademik boyutlarıyla Kürd medreselerini ele almakta olup, aşağıda özet başlıklar hâlinde sunulan birçok temayı içermektedir:

• Tarihi Boyut

1. Kürd Beyliklerine ait resmî medreseler ve kuruluş dönemleri,
2. Kürd Beylerinin medreselerin kuruluşunda ve desteklenmesindeki rolü,
3. Kürd Beylerinin kişiliğinin oluşumunda medreselerin rolü,
4. Kürd medreselerinde mimari tarzlar,
5. Medrese ve Kürd kimliği ilişkisi,
6. Yabancı ülkelerin arşivinde Kürd medreselerine dair belgeler,
7. Dönemin çağdaş devlet okulları ile Kürd Medreseleri arasındaki rekabet,
8. Merkezi yönetimlerin Kürd medreselerine yönelik politikaları.

• Dil ve Edebiyat

- 1- Kürd Edebiyatının gelişiminde medreselerin rolü,
- 2-Kürdçenin Kürd medreselerindeki yeri ve önemi,
- 3-Kürd medreselerinde Farsça, Arapça ve Türkçe’nin konumu,
- 4-Kürd medreselerinde kütüphaneler,
- 5-Kürd medreselerinde el yazma eserleri.

• Din ve Tasavvuf

- 1- Kürd medreselerinin eğitim programları,
- 2- İslam Medeniyetinin Kürd medreseleri üzerindeki etkisi,
- 3- Kürd medreselerinin kuruluşunda tasavvuf ve tasavvufî akımların rolü,
- 4- Kürd medreselerinde İslam dininin yeri ve önemi.

• Ekonomi

- 1- Kürd medreselerinde gelir kaynakları,
- 2- Vakıf medreselerinin işleyişi,
- 3- Medreselerin giderleri,
- 4- Medreselerin eğitim sürecinde karşılaştıkları iktisadi sorunlar.

• **Yazım Kuralları:**

- Konferans bildirileri, Kürdçe (Tüm Lehçeleri), Arapça, İngilizce, Türkçe ve Farsça dilleri ile kabul edilebilecektir.
- Bildiri özeti en fazla 500 kelimeden ibaret olmalı ve beş anahtar kelime içermelidir.
- Tam metin 10.000 kelimeyi aşmamalıdır.
- Bildirilerin yazımında aşağıdaki fontlar kullanılmalıdır:
Kürdçe (Arapça Alfabe) ve Farsça için: Unicode 27_Sarchia_Blawkrawa,
Arapça için: 27_Sarchia_Blawkrawa,
İngilizce, Türkçe ve Kürdçe (Latin Alfabesi) için: Arial
- Bildiriler Harvard yazım kurallarına uygun olarak yazılmalıdır.

• **Önemli Tarihler:**

- Makale (bildiri) özetlerinin son gönderim tarihi: 20 Eylül 2025
- Bildiri özetlerinin kabul veya reddedilme tarihi: 25 Eylül 2025
- Tam metin gönderim tarihi: 10 Aralık 2025
- Tam metinlerin kabul veya reddedilme tarihi: 30 Aralık 2025
- Konferans Tarihi 21-22 Nisan 2026

• **İletişim ve ayrıntılı bilgi için:**

Yazışmalarınızı bu e-posta adresine gönderebilirsiniz: hum.isc2026@uoz.edu.krd
Daha fazla bilgi almak için bu numarayı arayabilirsiniz:
Tel: +964 751 536 1550

- **Not:** Yol masrafları hariç tüm konaklama masrafları tarafımızca karşılanacaktır.

۸. لیژنە یا زانستى

أ. لیژنە یا زانستىیا ناڤخۆیى

ژ	ناڤ	لیژنە	زانکۆ
۱	پ.هـ. د. فاخر حسن يوسف	سەرۆکى کۆنفرانسی	زانکۆیا زاخۆ
۲	پ.د. عبد السلام نجم الدين عبد الله	سەرۆکى سەنتەرئى زاخۆ بۆ قەکۆلینىن کوردی	زانکۆیا زاخۆ
۳	پ.هـ. د. ماجد محمد یونس	سەرۆکى لیژنەیا زانستى	زانکۆیا زاخۆ
۴	پ.د. دیار عبد الکریم سعید	ئەندام	زانکۆیا زاخۆ
۵	پ.د. هوگر طاهر توفیق	ئەندام	زانکۆیا نەورۆز
۶	پ.د. حسین عثمان عبد الرحمن	ئەندام	زانکۆیا دهۆک
۷	پ.د. محمد علی قەرەداغى	ئەندام	زانکۆیا سلیمانى
۹	پ.هـ. د. نزار آیوب حسن	ئەندام	زانکۆیا زاخۆ
۱۰	پ.هـ.د. کاروان صالح ویسی	ئەندام	زانکۆیا زاخۆ
۱۱	پ. هـ.د. پەروین رەئووف هادی	ئەندام	زانکۆیا دهۆک
۱۲	پ. هـ.د. سلوا فریق صالح	ئەندام	زانکۆیا زاخۆ
۱۳	پ.هـ.د. کامیران ئیبراهیم خلیل	ئەندام	زانکۆیا دهۆک

ب. لیژنە یا زانستىیا دەرەکی

Şırnak University

No	Academic Title	Name-Surname	University/Institution	e-mail
1	Prof. Dr.	Abdurrahim Alkış (Rector)	Şırnak University	abdurrahim.alkis@sirnak.edu.tr
2	Prof. Dr.	Nurullah Agitoğlu	Şırnak University	nurullahagitoglu@gmail.com
3	Prof. Dr.	Yaşar Acat	Şırnak University	yasaracat@hotmail.com
4	Assoc. Prof. Dr.	Ahmet Özdemir	Şırnak University	ozdemirahmet73@gmail.com
5	Assoc. Prof. Dr.	İrfan Yıldırım	Şırnak University	irfan.yildirim@sirnak.edu.tr
6	Assoc. Prof. Dr.	Mahmut Tekin	Şırnak University	mahmuttekin83@hotmail.com
7	Asst. Prof. Dr.	Şahin Nas	Şırnak University	snas@sirnak.edu.tr

Other Universities in Türkiye

8	Prof. Dr.	Hasan Çiçek	Van Yüzüncü Yıl University	hcicek@yyu.edu.tr
9	Prof. Dr.	Zahir Ertekin	Mardin Artuklu University	zahirertekin@hotmail.com
10	Prof. Dr.	Ahmet Gemi	Mardin Artuklu University	ahmetgemi@artuklu.edu.tr
11	Prof. Dr.	Vechi Sönmez	Batman University	vechi.sonmez@batman.edu.tr
12	Prof. Dr.	Mahmut Dünder	Van Yüzüncü Yıl University	mahmutdunder@yyu.edu.tr
13	Prof. Dr.	Mehmet Selim Aslan	Van Yüzüncü Yıl University	msaslan@yyu.edu.tr
14	Prof. Dr.	Mehmet Keskin	Van Yüzüncü Yıl University	mkeskin@yyu.edu.tr
15	Prof. Dr.	Bayram Kanarya	Van Yüzüncü Yıl University	bayramkanarya@yyu.edu.tr
16	Assoc. Prof. Dr.	Hacı Önen	Dicle University	hacionen@gmail.com
17	Assoc. Prof. Dr.	Haşim Özdaş	Van Yüzüncü Yıl University	hasimozdas@gmail.com
18	Assoc. Prof. Dr.	Şahin Şimşek	Batman University	sahin.simsek@batman.edu.tr
19	Assoc. Prof. Dr.	Mehmet Nurullah Aktaş	Batman University	nurullah.aktas@batman.edu.tr
20	Assoc. Prof. Dr.	Bedri Aslan	Batman University	bedri.aslan@batman.edu.tr
21	Asst. Prof. Dr.	Nevzat Eminoğlu	Muş Alparslan University	n.eminoglu@alparslan.edu.tr
22	Asst. Prof. Dr.	Mazhar Dede	Van Yüzüncü Yıl University	mazhardede@yyu.edu.tr
23	Dr.	Engin Korkmaz	Hakkari University	enginkorkmaz@hakkari.edu.tr
24	Dr.	Ahmed Gülenç	Trabzon University	ahmetglncl@gmail.com
25	Lec.	Ayhan Yıldız	Mardin Artuklu University	ayhanyildiz@artuklu.edu.tr
26	RA	Mustafa Acar	Van Yüzüncü Yıl University	m.acar47@hotmail.com

۹. لیژنہ یا ئامادہ کار

ژ	ناف	
۱	پ.ه. د. نزار آیوب حسن	سەرۆك
۲	د. هژار عبد الله حسين	ئەندام
۳	پ.ه. د. شۆره شقان عادل احمد	ئەندام
۴	م. سليمان شفيق توفيق	ئەندام
۵	م. وارهيل عمر إسماعيل	ئەندام
۶	م. نىچىرقان حسن جوزل	ئەندام
۷	م. خورشيد محمد رشيد	ئەندام
۸	م. جمعة محمد قادر	ئەندام
۹	م. محمد عيسى صالح	ئەندام
۱۰	م. مجاهد عزيز عبدالرزاق	ئەندام
۱۱	م. لقمان محمد قاسم	ئەندام
۱۲	م. ژيّهات قادر حسن	ئەندام
۱۳	م. دلير كه مال احمد	ئەندام
۱۴	م. پاله عيسى جبو	ئەندام
۱۵	م. عمر عبدالرحمن عمر	ئەندام
۱۶	م. وارهيل عبدالباقي كامل	ئەندام
۱۷	م. نزار طاهر صادق	ئەندام
۱۸	م. محمد حجي حميد	ئەندام